

ράιτητα να έχη κανείς και που δεν μπορεί να τ' αποκτήση ούτε ο εργάτης, ούτε το παιδί του εργάτη και απ' την άλλη μεριά απ' τα κεφάλαια, που δεν μπορεί βέβαια ποτέ να αποκτήση ο εργάτης, αφού η άμοιδή του μόλις του αρκεί για να φυτοζωήση. Είδε λοιπόν στη σημερινή οργάνωση της κοινωνίας μια μεγάλην ανισότητα και ένα μεγάλο εμπόδιο για κάθε του πρόοδο. Δεν περιωρίσθηκε λοιπόν στο να συγκεντρωθή και να αγωνισθῆ με την αντίθετη τάξη, την κεφαλαιοκρατία, μέσα στη σημερινή οργάνωση της κοινωνίας, αλλά έρριξε το βλέμμα του πιο μακριά και θέλησε να προπαρασκευασθῆ και να αγωνισθῆ για μια μεγάλη κοινωνική μεταβολή, που την έπερίμενε και την έδλεπε να υποψώσκη σε κάτι συμπτώματα της σημερινής οικονομικής οργάνωσης. Η κίνηση όμως αυτή, απ' τη στιγμή που ο εργάτης άρχισε να καταλαβαίνει το συμφέρο της τάξεώς του και τη μεγάλη αντίθεση που βρίσκεται το συμφέρο του αυτό με το συμφέρο της τάξεως, που σήμερα κυριαρχεί, άρχισε να φαίνεται επικίνδυνο στο Κράτος, που σήμερα αντιπροσωπεύει βέβαια την κρατούσα τάξη. Άρχισε λοιπόν το Κράτος απ' τη μια μεριά να λαμβάνη μέτρα για να πολεμήση την κίνηση αυτή, που αποτελούσε άρνηση της σημερινής του υπάρξεως, κι απ' την άλλη μεριά να παίρνη τον εργάτη υπό την προστασία του και να έμποδίζη με τους νόμους του και με τα όργανά του την εκμετάλλευσή του από τον εργοδότη, για να του δείξη ότι το σημερινό Κράτος δεν είναι τυφλό όργανο της κρατούσης τάξεως και έχθρος του εργάτη, αλλά προστάτης του.

Αυτός είναι ένας απ' τους κυριώτερους λόγους, που έγένησαν στα διάφορα κράτη τη νομοθεσία υπέρ των εργατών. Δεν πρέπει όμως στην ανάπτυξη αυτή να παραγνωρίσουμε, πως σήμερα μια μεγάλη φιλελεύθερη τάξη λαού, που δεν έχει τα ίδια συμφέροντα με τα συμφέροντα της εργατικής τάξεως και δεν είναι και σοσιαλιστική έχει αναγνωρίσει στο πρόγραμμά της την ανάγκη της προστασίας του εργάτη με ειλικρίνεια και εργάζεται για να αποκαταστήση την ισορροπία στις κοινωνικές σχέσεις.

Αυτή είναι με λίγα λόγια η ιστορία της κινήσεως, που έχει σκοπό την προστασία του εργάτη και που κατέληξε σε σειρά από νομοθετήματα με το σκοπό αυτό.

Στο άλλο φύλλο θα πούμε μερικά για την ελληνική νομοθεσία.

ΚΥΒΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Τετάρτη 15 του Φλεβάρη — Τρίτη 21 του Φλεβάρη

ΣΚΕΡΤΣΑ. Δεν μπορούμε τέλος πάντων να καταλάβουμε την πολιτική του κ. Υπουργού της Δικαιοσύνης σχετικά με τον αγροτικό νόμο της Κερκύρας. Αν ευρίσκε το νόμο αντισυνταγματικό, τότε πιστεύουμε πως έπρεπε να παραιτηθῆ παρά ν' αφήσει να περάσει ένας τέτοιος νόμος· γιατί το να ταξιδέψει για μέρα μέρα και ν' αφήσει να υπογράψει ο Πρωθυπουργός το νόμο γι' αυτόν, δεν μπορεί βέβαια ουσιαστικά να τον απαλλάξει απ' την ευθύνη. Από την άλλη πάλι μεριά άπορούμε και με την υπομονή του κ. Πρωθυπουργού ν' ανέχεται τα τόσα σκέρτσα του συναδέλφου του.

ΕΠΙΜΕΝΙΔΗΣ. Μια σοφή σκέψη μας άνακόινωσε το «Έμπρός» της Παρασκευής στο κύριο άρθρο του. Αν, λέει, ο Βενιζέλος ήθελε να χρησιμέψει αυτός στον Έλληνισμό κι όχι ο Έλληνισμός σ' αυτόν για όργανο έπρεπε να παραιτήσῆ την ιδέα να κάνει κόμμα — μα όπως ο Σόλων να δώσει τους νόμους και να πάει ταξίδι, ή, σαν τον άρχαιο συμπολίτη του τον Έπιμενίδη, να καθαρίσει τον τόπο απ' την άρρώστεια και να ξαναγυρίσει στον τόπο του. Σε τέτοιες άκαταλόγιστες σκέψεις όμολογούμε πως δε μας έχει συνειθίσει το «Έμπρός». Φαντάζεται τάχα πως ό,τι έφταιγε στην Ελλάδα εΐταν οι νόμοι, πως αυτοί έπρεπε να ψηφιστούν μάνι μάνι και ή δουλειά θά εΐταν τελειωμένη, θά σωζότανε το Ρωμέϊκο; Έχουμε στον τόπο μας τόση πολιτική μόρφωση που να μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την καλή εφαρμογή όποιοδήποτε νόμου, που να μπορούμε να έμπιστευτούμε σε όποιοδήποτε άτομο την εκτέλεσή του; Όμως κάθε σοβαρός άνθρωπος καταλαβαίνει, πως το κακό έχει ρίζες βαθιές και δε γιατρέβεται με δέκα νόμους, μα με σύντονη και μακρά εργασία, που αν εφαρμόζαμε τη συνταγή του «Έμπρός» θά χρειαζόμαστε δέκα χιλιάδες Έπιμενίδηδες!

Η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ. Ο κ. Θεοτόκης τώρα τελευταία έγινε πολύ επιθετικός μ' όλο το τεμπελχανιό που τότε διακρίνει Κοντά στ' άλλα που βρήκε να κατηγορήσει το Βενιζέλο μίλησε και για την εκλο-

γική περιοδεία του, συμφωνώντας φαίνεται και με τη γνώμη του άλλου κομματάρχη πώς μ' αυτό παρανομεί ο Βενιζέλος, αφού απ' το νόμο δεν επιτρέπεται στους δημοσίους υπαλλήλους ν' ανακατεύονται ενεργά στην πολιτική! Δηλαδή χρειάζεται μεγάλο θράσος για να μιλάει κανένας έτσι σε κράτος με κοινοβουλευτικό πολίτευμα, για να παρομοιάζεται ο Πρωθυπουργός, εκείνος δηλ. που υποδεικνύεται απ' την πλειονοψηφία της Βουλής, με τους άλλους δημοσίους υπαλλήλους. Όμως σ' όλα τα κοινοβουλευτικά πολιτεύματα οι Υπουργοί και Πρωθυπουργοί βγαίνουν και μιλούν στο λαό, αναπτύσσουν μόνοι τους το πρόγραμμά τους, χωρίς βέβαια να φαντάζονται πώς τα λόγια τους μόνο και μόνο γιατί βγαίνουν από υπουργικά ή πρωθυπουργικά χείλια μπορούν να επηρεάσουν «το εκλογικό φρόνημα του λαού». Αν πάλι το περιεχόμενο των λόγων τους είν' εκείνο που μπορεί να επηρεάσει τους εκλογείς, δε βλέπουμε γιατί το υπουργηγίμι να είναι εμπόδιο στον πολιτικό να πει στο λαό το πρόγραμμά του και γι' αυτό να ζητήσει τον ψήφο του. Ο κ. Θεοτόκης μ'ας βεβαίωσε πώς ούτε αυτός θα έκανε ποτέ εκλογικές περιοδείες ούτε το επιχειρήσε ως τώρα άλλος Πρωθυπουργός. Ίσως φαντάζεται πώς τον συνιστάει αυτό;

Ο ΘΡΗΣΚΟΣ. 'Απ' την ίδια όμιλία του κ. Θεοτόκη παίρνουμε και την εξής αμίμητη φράση. Τον έρωτησαν τι προβλέπει για τ' αποτελέσματα των εκλογών—κ' εκείνος απάντησε σοφά «Είμαι θρησκός και δεν προφητεύω». Δε χρειάζονται βέβαια σχόλια.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ. Μέσα στις τόσες άρλουμπες που είπαν οι παλιοκομματικοί για το παρελθόν τους και στα τιποτένια λόγια που είπαν για το πρόγραμμά τους στο μέλλον, μέσα στις πρόστυχες βρισιές που μόνο βγαίνουν απ' το στόμα τους κάθε μέρα (κι αυτός ο Κυριακούλης άρχισε να μιμείται το συμπέθερό του!) ξεπροβάλλει σαν άστρο λαμπερό ο λόγος του Πρωθυπουργού στην Πάτρα, ο λόγος ο σεμνός, ο μετρημένος, ο γεμάτος περιεχόμενο και όχι φουσκωμένος με άδειες φράσεις, με λέξεις χωρίς σημασία. Είν' αλήθεια, πώς καθώς και άλλοτε είπαμε, ή Κυβέρνηση δεν ήταν ως τώρα εξαιρετικά τυχερή στα νομοθετικά της μέτρα — και γι' αυτό ήταν φτωχός στο σημείο αυτό κι ο λόγος του Πρω-

θυπουργού. Μά η διοίκησή της στο στρατό και στο ναυτικό, στη δικαιοσύνη και στα οικονομικά (τονίζουμε την πραγματική πιά εισπραξη των φόρων απ' ελους), ή φροντίδα της για την έγχώρια παραγωγή — είναι γεγονότα που μπορεί γι' αυτά να είναι περήφανος ο Πρωθυπουργός και να ξεχωρίζει απ' τους παλιούς πολιτικούς της φαυλοκρατίας. Όσο για το μέλλον και αυτού ο Πρωθυπουργός μίλησε θετικά και παστροκά: αναθεώρηση του δασμολογίου και των έμπορικων συμβάσεων με το σκοπό να ελαττωθούν οι δασμοί στα είδη πρώτης ανάγκης, τροπή των παλαιών δανείων, ελάττωση της φορολογίας ειδών πρώτης ανάγκης, ανάπτυξη της παραγωγής της σμύριδος, νόμος για τη μετανάστευση, μετρική ρύθμιση της μέσης εκπαίδευσης, αναδιοργάνωση της χωροφυλακής και της άγροτικής αστυνομίας, όργάνωση συεργατικών ενώσεων της παραγωγής, καταναλώσεως και της πίστωσης, όργάνωση των τελωνείων, συμπλήρωση της εργατικής νομοθεσίας και τόσα άλλα υποσχέθηκε ο Πρωθυπουργός, που δεν άμφιδάλλουμε πώς με τον καιρό θα επιτύχει την ψήφισή τους. Λέμε με τον καιρό, γιατί βέβαια σοβαρή εργασία δεν μπορεί να γίνει σε δυο και τρεις μήνες, μά χρειάζεται καιρό — και γι' αυτό πρέπει να νοιώσουμε ελοι μας πώς όσο δεν παρουσιάζεται άλλος νέος σοβαρός πολιτικός ή δε σχηματίζεται το σοβαρό πολιτικό κόμμα αρχών είναι άπόλυτη ανάγκη να διατηρηθεί στα πράματα ή Κυβέρνηση του Βενιζέλου. Αυτό άς είναι ή προσπάθεια και φροντίδα του καθενός, που πονάει πραγματικά την Ελλάδα, που έλπίζει και για τον τόπο μας καλλίτερες μέρες.

ΕΙΡΗΝΗ. Δεν άμφιδάλλαμε πώς ένα φωτισμένο μυαλό σαν του σημερινού Πρωθυπουργού θα τονίζε την ανάγκη του τόπου μας να επιδιώξει όσο μπορεί τη διατήρηση της ειρήνης για να μπορέσει να όργανωθεί έσωτερικά, να εξελιχτεί σε γερόν όργανισμό. Μ'ας ίκανοποίησε γι' αυτό πέρα—πέρα ο κ. Βενιζέλος με τις σχετικές δηλώσεις του, δηλώσεις που απ' την άλλη μεριά δεν άφιναν καμμιάν άμφιβολία, πώς αν χωρίς την επιθυμία μας βρεθούμε στη *δυσάρεστη ανάγκη* να πολεμήσουμε, θα είμαστε σε θέση να το κάνουμε και να υπερασπίσουμε την άκεραιότητα του Κράτους μας.

ΗΜΕΡΩΜΑ. Έξόν απ' την άλλη σημασία που είχε ή περιοδεία του Πρωθυπουργού, δεν μπορούμε

νά μὴν τονίσουμε καὶ τὸν ἠθικοποιητικὸ τῆς χαραχτήρα σ' ἓνα σημεῖο. Σύμφωνα μὲ τὴν αἰώνια ρωμέϊκη συνήθεια, στὴ διαδήλωση τῶν Πατρῶν ἔπαιρναν κ' ἔδιναν οἱ πυροβολισμοὶ—πρᾶμα ποὺ ἀνάγκασε τὸ Βενιζέλο νὰ κάνει στοὺς διαδηλωτὲς του κ' ἓνα μικρὸ μάθημα γι' αὐτό. Τὸ μάθημα φαίνεται πὼς καρποφόρησε γιὰ τὴν ὥρα τοῦλάχιστο κι' ἄς ἐλπίσουμε πὼς μὲ τὴν προσωπικὴ ἐπέμβαση τοῦ Πρωθυπουργοῦ θὰ λιγοστεύει λίγο ἢ παλιὰ μας βαρβαρότητα.

ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΝΟΥΜΕ. Στὴν «Ἔστια» τῆς Δευτέρας διαβάζουμε πὼς ὁ κ. Βενιζέλος μιλώντας μὲ τὸ γυμνασιάρχην στὸ Αἴγιο εἶπε πὼς εἶναι θαυμαστῆς τῆς κλασσικῆς ἐκπαίδευσης, ποὺ μορφώνει «τὰς ἡγήτιδας τάξεις». Δυστυχῶς ἀπ' τὶς λίγες αὐτὲς λέξεις δὲν μπορούμε νὰ καταλάβουμε καλὰ τὴ σημασία τῶν λόγων αὐτῶν τοῦ Πρωθυπουργοῦ. Ὅπως δὲ ποτε ἀρκούμε νὰ τὸ σημειώσουμε γιὰ νὰ ξαναμιλήσουμε γι' αὐτὸ τὸ σημεῖο, δταν ἡ σκέψη αὐτῆ τοῦ κ. Βενιζέλου ξαναεκφρασθεῖ καθαρώτερα.

ΠΟΛΙΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ. Πολὺ σωστὰ μίλησε γιὰ τὴ σημασία τῶν πολιτικῶν συλλόγων ὁ κ. Βενιζέλος· αὐτοὶ πρέπει, εἶπε, νὰ διερμηνεύουν τὶς γνώμες τοῦ κόμματος, γιὰτὶ δὲν πρέπει νὰ ξεχνούμε πὼς οἱ ἰδέες δὲν εἶναι προσωπικὸ χτήμα τοῦ ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος—κι' ἂν ὁ ἀρχηγὸς προδώσει ποτὲ τὶς ἀρχές του, οἱ σύλλογοι, οἱ σωματοφύλακες αὐτοὶ τῶν ἀρχῶν τοῦ κόμματος πρέπει νὰ τὸν ἀποκηρύξουν. Συμφωνότατοι μὰ θὰ συμφωνήσετε βέβαια καὶ Σεῖς μαζί μας, κ. Πρωθυπουργέ, πὼς τέτοιοι σύλλογοι οὔτε ἀναπτύχτηκαν, οὔτε φύτρωσαν, οὔτε σπάρθηκαν κἀν στὸν τόπο μας! Κ' ἡ περιώνυμη Λέσχη τῶν Φιλελευτέρων κάθε ἄλλο βέβαια εἶνε παρὰ ἓνας τέτοιος σύλλογος.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Χαρ. Τσ. Καλαμάτα. Λάβαμε τὴ συντρομὴ τοῦ 1911 κ' εὐχαριστοῦμε.—κ. Α. Ε. Σ. στὴ Σόρα. Τὸ «Μαῦρο χέρι» δὲ βγήκε ἀκόμα σὲ ξεχωριστὸ βιβλίο. Θὰ βγεῖ ἀργότερα, ἴσως κατὰ τὴ Μάη, σ' ἓναν τόμο μαζί μὲ τὸ «Στὴν ἐξόπορτα» καὶ μὲ τὸ καινούριον κι' ἀνέκδοτον δράμα τοῦ Ταγκόπουλου «Ὁλόγυρα στοὺς τάφους».

© ΟΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

Στὸ «Χωρὸς γραμματόσημο» τοῦ 468 φύλλου (σελ. 80, στήλη 2) γράψαμε γιὰ κάποια ὑπόθεση τοῦ Ἀϊντιοῦ ποῦμενε γιὰ μᾶς σκοτεινὴ καὶ ποῦ φαινόταν πὼς βάρυνε τὸν κ. Μιχ. Ροδάκη τῆς Σμύρνης. Μὰ ἔρχεται τώρα ὁ κ. Ροδάκης, καὶ μᾶς βεβαιώνει μὲ γράμμα του (18 τοῦ Φλεβάρη 1912) πὼς τὰ φύλλα τοῦ «Νουμά» ποῦ στελνόντουσαν ἀπὸ δῶ στυνομὰ του, συστημένα, γιὰ τοὺς συντρομητάδες τοῦ Ἀϊντιοῦ, τὰ λάβανε ταχτικὰ ἴσαμε τὶς 7 τοῦ Ὀχτώβρη καὶ τᾶστελνε ταχτικὰ στὸ Ἀϊντίνι.

— Ἔτσι, τὸ μολογοῦμε πὼς ἀδικήσαμε τὸν κ. Ροδάκη, μὰ τὸ φταίξιμο δὲν εἶναι δικό μας. Τὸ φταίξιμο εἶναι τοῦ κ. Ἀλ. Σπ. ποὺ μᾶς ἔγραψε πὼς δὲν πήρανε κανένα φύλλο στὸ Ἀϊντίνι ἔλο τὸ 1911 καὶ ποὺ δὲν ἀπάντησε στὰ συστημένα γράμματά μας, ποὺ εἶχαν μέσα τὶς ἀπόδειξεις τοῦ ἐδῶ ταχυδρομείου καὶ τὴ βεβαίωση τῆς Γαλλ. πόστας τῆς Σμύρνης, πὼς ὁ κ. Ροδάκης τᾶπαιρνε ταχτικὰ τὰ δέματα μὲ τοὺς Νουμάδες, ποὺ τοῦ στελνόντουσαν ἀπὸ δῶ συστημένα. Τὸ ἄθελο ἀδίκημα ποὺ κάμαμε στὸν κ. Ροδάκη τὸ διορθώνουμε μὲ χαρὰ μας μεγάλη.

— «Μεζικὴ ἱεροπραξία» τὴ χαραχτήρισε ὁ Παλαμᾶς τὴ «Διάλεξη—Συναυλία» τοῦ Μπάχ ποῦδωσε τὸ δειλινὸ τῆς παρασμένης Κεριακῆς στὸ Ὁδετο ἡ κ. Ἀύρα Θεοδωροπούλου μὲ τοὺς ἀξιους συνεργάτες τῆς. Ἡ διάλεξη τῆς κ. Θεοδωροπούλου γιομάτη κρίση, ὁμορφιά καὶ νοήματα. Κεῖνο ὅμως ποὺ μᾶς ἔκαμε μεγαλύτερη ἐντύπωση, καὶ τὸ χροροκροτοῦμε μὲ ὄλη μας τὴν καρδιά, εἶταν ἡ ἀπόφαση τῆς κ. Θεοδωροπούλου νὰ μιλήσει, μέσα σὲ τέτιο συντηρητικὸ ἴδρυμα καὶ μπροστὰ σὲ τέτιο ἀπροατήριον, σὲ καθάρια δημοτικὴ γλῶσσα. Κάποιος κβρις τὶς προάλλες μέσα στὸν Ἐκπαιδευτικὸ Ὅμιλον, σ' ἓνα ὁπωςδήποτε δημοτικιστικὸ κέντρο, μίλησε σὲ ὑπερκαθαρεύουσα. Πόσο πιὸ εἰλικρινὰ καὶ πιὸ παληκαρσία, ἀπὸ μᾶς τοὺς ἄντρες, φέρνουνται σὲ μερικὰς περιστασεὶς εἰ γυναῖκες!

— Στὴν ἱερὴ κατακόμβη τῆς «Φοιτητικῆς Συντροφιάς» — γιὰτὶ τέτια ἐντύπωση μᾶς ἔκαμε τὸ ὁσμνὸ, ἀπέριττον καὶ στανάχωρο γραφεῖο τῆς — μίλησε τὸ δειλινὸ τῆς παρασμένης Πέμτης ὁ κ. Δέαντρος Παλαμᾶς γιὰ τὴ «Φοινικιά» τοῦ Παλαμᾶ, ἡ τὸ σωστότερον, διάβασε μιὰ αἰσθητικὴ μελέτη του πάνου στὸ ὑπέροχον αὐτὸ ποίημα. Ἡ μελέτη τοῦ κ. Α. Παλαμᾶ καταχροροκροτήθηκε ἀπὸ τοὺς φοιτητὰς.

— Προχτὲς τὴν Πέμτη, 23 τοῦ Φλεβάρη, στὴ «Φοιτητικὴ Συντροφιά» ὁ κ. Φιλ. Δραγούμης διάβασε σὲ μετάφραση ἓνα κεφάλαιο ἀπὸ τὸ ἔργο «Τὸ δίκαιο εἶναι ἡ δόναμη» τοῦ Ἀργεντινοῦ Bunge. Τὴν ἀρχέμενη Πέμτη θὰ μιλήσει ὁ κ. Γ. Σπαταλᾶς γιὰ τὸ Σολωμό. Κάθε Πέμτη θὰ γίνονται συγκέντρωσεσ στὴ Συντροφιά καὶ κάποιος θὰ μιλάει.

— Ὅταν ἀκοῦει κανεὶς τὴ νύχτα στοὺς δρόμους τ' εἰ ἀγριοφωνάρες «Ράλλαρὸς! Ράλλαρὸς!» συλλοφίζεται: «Αὐτοὶ οἱ ἀθρώποι νὰ ξεκολλοῦσαν ἀκόμα νᾶν τὸ πιστεύουν πὼς πρὸ δυὸ χρόνια παναστατήσανε κατὰ τῆς φαυλοκρατίας;» Μωρέ, ὅλα νὰ παρωλοῦνται καὶ νὰ ρεζιλεύονται σ' αὐτὸ τὸ Ρωμαϊκόν!

— Μέγα γεγονός — καὶ μὲ περηφάνεια τὴ διαλαλοῦμε. Τὸ παρασμένον Σαβᾶτο ἐθεάθη ἀγοράζοντας ἀπὸ τὸ κίβσκι τῆς Ὁμόνοιας τὸ «Νουμά»... Ποιὸς θαρραλεῖ; Ὁ Μιστριώτης, μὲ τὸ Γαρδικαί!

— Τώρα ποὺ ἀρχίησε νὰ διαβάζει τὸ «Νουμά» ὁ γέ-